

STAVOVI GRAĐANA O POLICIJI

**Rezultati istraživanja javnog mnijenja
za Bosnu i Hercegovinu**

Septembar, 2016.

STAVOVI GRAĐANA O POLICIJI

Rezultati istraživanja javnog mnijenja za Bosnu
i Hercegovinu

IZDAVAČ

Centar za sigurnosne studije
Branilaca Sarajeva 13, Sarajevo
Tel: +387 33 262 455
Email: info@css.ba
www.css.ba
www.pointpulse.net

AUTOR

Armin Kržalić

UREDNIK

Saša Đorđević

LEKTURA

Amila Begić

DIZAJN I PRELOM

DTP Studio

Sarajevo, 2016.

SADRŽAJ

LISTA GRAFIKONA	4
O ISTRAŽIVANJU	5
SAŽETAK	6
POVJERENJE U INSTITUCIJE	7
Najveće povjerenje u obrazovanje.....	7
Rast povjerenja u policiju.....	9
PERCEPCIJA POLICIJE	10
Policajke su lijepe, a policajci kao i svi drugi službenici	10
Policija djeluje najmanje kao servis građana	11
Politizacija policije	12
PERCEPCIJA KORUPCIJE	14
Korupcija je najviše rasprostranjena u sudstvu.....	14
Saobraćajna i granična policija su najkorumpiraniji	15
BORBA PROTIV KORUPCIJE	17
Građani nisu spremni da prijave korupciju	17
Najpotrebnije je promjena kaznene politike.....	18
Vlada treba da se bori protiv korupcije u policiji	19
Civilno društvo treba da učestvuje u borbi protiv korupcije	21
METODOLOŠKI OKVIR	23

LISTA GRAFIKONA

Grafikon 1: Povjerenje u institucije.....	7
Grafikon 2: Komparacija povjerenja u institucije u 2015. i 2016. godini.....	8
Grafikon 3: Povjerenje u policiju.....	9
Grafikon 4: Opis policajki i policajaca koji su u direktnom kontaktu s građanima	10
Grafikon 5: Stavovi građana o djelovanju policije u BiH	11
Grafikon 6: Utjecaj političara na policiju	13
Grafikon 7: Zapošljavanje u policiji	13
Grafikon 8: Rasprostranjenost korupcije u institucijama BiH	14
Grafikon 9: Rasprostranjenost korupcije unutar policije.....	16
Grafikon 11: prvi izbor za prijavljivanje korupcije u policiji.....	18
Grafikon 12: Najpotrebnije za sprečavanje korupcije u policiji u 2015. i 2016. godini.....	19
Grafikon 13: Institucije koje treba da se bore protiv korupcije u policiji u 2015. i 2016. godini....	20
Grafikon 14: Uloga civilnog društva u borbi protiv korupcije.....	21

O ISTRAŽIVANJU

Drugi krug istraživanja javnog mnijenja „Stavovi građana o policiji“ sprovedeno je Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Kosovu, Makedoniji i Srbiji. Upitnik na osnovu kojeg je istraživanje javnog mnijenja realizovano, osmislila je regionalna mreža POINTPULS s ciljem da ponudi odgovore koji se odnose na stavove građana o policiji. Upitnik je sadržavao šest grupa pitanja:

1. stepen povjerenja građana u institucije;
2. percepcija policije kao institucije, ali i policajca i policajke kao individue;
3. percepcija korupcije u društvu i policiji;
4. stavovi građana o borbi protiv korupcije;
5. stavovi građana o radu organizacija civilnog društva i
6. demografija.

Terensko istraživanje u Bosni i Hercegovini obavio je IPSOS Strategic Marketing u aprilu 2016. godine, na reprezentativnom uzorku od 1 049 punoljetnih osoba, građana i građanki Bosne i Hercegovine. Kao istraživački instrument korišten je upitnik. Intervjuisanje građana je sprovedeno tehnikom „licem u lice“, koja podrazumijeva direktni kontakt s ispitanikom.

Izveštaj je objavljen u okviru projekta „Puls integriteta i poverenja u policiju na zapadnom Balkanu“ čiji je cilj da doprinese povećanju povjerenja u policiju promocijom odgovornosti i jačanjem integriteta policije. Zbog toga se sedam organizacija civilnog društva iz regiona okupilo u POINTPULS mrežu koju čine: Analytica iz Skoplja, Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP) i Balkanska istraživačka mreža (BIRN) iz Beograda, Centar za sigurnosne studije (CSS) iz Sarajeva, Institut Alternativa (IA) iz Podgorice, Institut za medijaciju i demokratiju (IDM iz Tirane i Kosovski centar za sigurnosne studije (KCSS) iz Prištine.

Projekat podržava Evropska unija kroz program Podsticanje civilnog društva u okviru Instrumenta za pretprijetupnu pomoć (IPA). Za sadržaj ovog izvještaja odgovoran je isključivo Centar za sigurnosne studije (CSS) i iskazani stavovi u ovom dokumentu nisu nužno stavovi Evropske unije.

SAŽETAK

Policija je institucija poretka kojoj se u Bosni i Hercegovini najviše vjeruje – više od polovine građana ima povjerenje u ovu instituciju.

Slika koju građani imaju o policiji u Bosni i Hercegovini je, ipak, podijeljena – dok jedni imaju dosta pozitivno mišljenje, drugi kao prve asocijacije na policiju navode korupciju, neljubaznost i neprijatnost.

Jedan od najvećih problema u vezi s policijom jeste, prema mišljenju građana, preveliki utjecaj političara na rad policije. Stoga se policija doživljava kao sredstvo za zaštitu interesa političkih partija, a ne kao servis građana.

Građani vjeruju da je korupcija rasprostranjena u policiji, ali kada pogledamo pojedine dijelove policije, vidimo da ta ocjena varira i, uglavnom, se odnosi na saobraćajnu policiju, graničnu policiju, kao i najbliže saradnike ministara unutrašnjih poslova.

Također, građani ističu da je problematičan i sam proces zapošljavanja u policiji, tj. da se taj proces vrši putem prijateljskih, rodbinskih, političkih veza i podmićivanjem.

Mali je broj građana koji ističe da bi prijavio slučajeve korupcije u policiji ukoliko bi bio u prilici. Takav stav najbolje ilustruje sliku javnosti o radu policije, odnosno njenu razočaranost u rad policije kao i samu nezainteresovanost za njihove poslove.

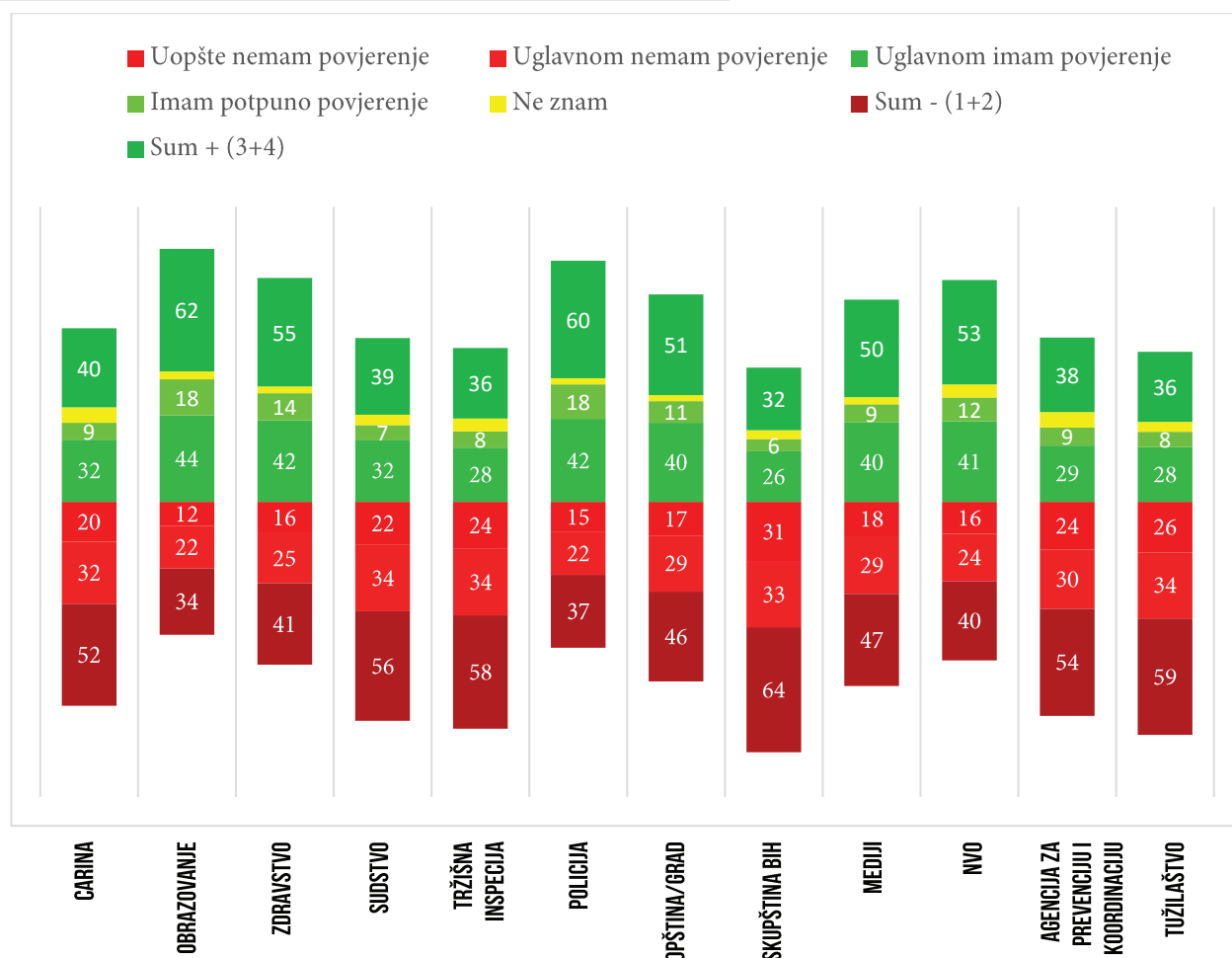
POVJERENJE U INSTITUCIJE

Najveće povjerenje u obrazovanje

Dobijeni rezultati potvrđuju da institucije obrazovanja i policija i dalje uživaju veliko povjerenje građana (62,3% : 59,7%). Štaviše, povjerenje je povećano ove godine u odnosu na 2015. godinu za 6%. Na osnovu ovih pokazatelja možemo reći da od 12 ispitanih institucija u Bosni i Hercegovini (BiH), institucijama obrazovanja i policiji se najviše vjeruje. Odmah iza njih su institucije zdravstva (55,1%), dok su nevladine organizacije na četvrtom mjestu (53,1%).

GRAFIKON 1: POVJERENJE U INSTITUCIJE

P: Koliko povjerenje imate u sljedeće institucije u Bosni i Hercegovini? Molimo Vas da odgovorite koristeći skalu od 1 do 4, pri čemu: 1 znači uopće nemam povjerenje, 2 uglavnom nemam povjerenje, 3 uglavnom imam povjerenje, 4 imam potpuno povjerenje.

Međutim, ne treba zanemariti da, uprkos navedenom, više od trećine ispitanika (37,1%), nema povjerenja u policiju. Nije, međutim, lahko utvrditi razloge zbog kojih ispitanici nemaju povjerenje u policiju, s obzirom da cilj istraživanja nije bio utvrđivanje razloga nepovjerenja. Zbog toga smatramo da je potrebno dodatno istraživati razloge nepovjerenja u policiju.

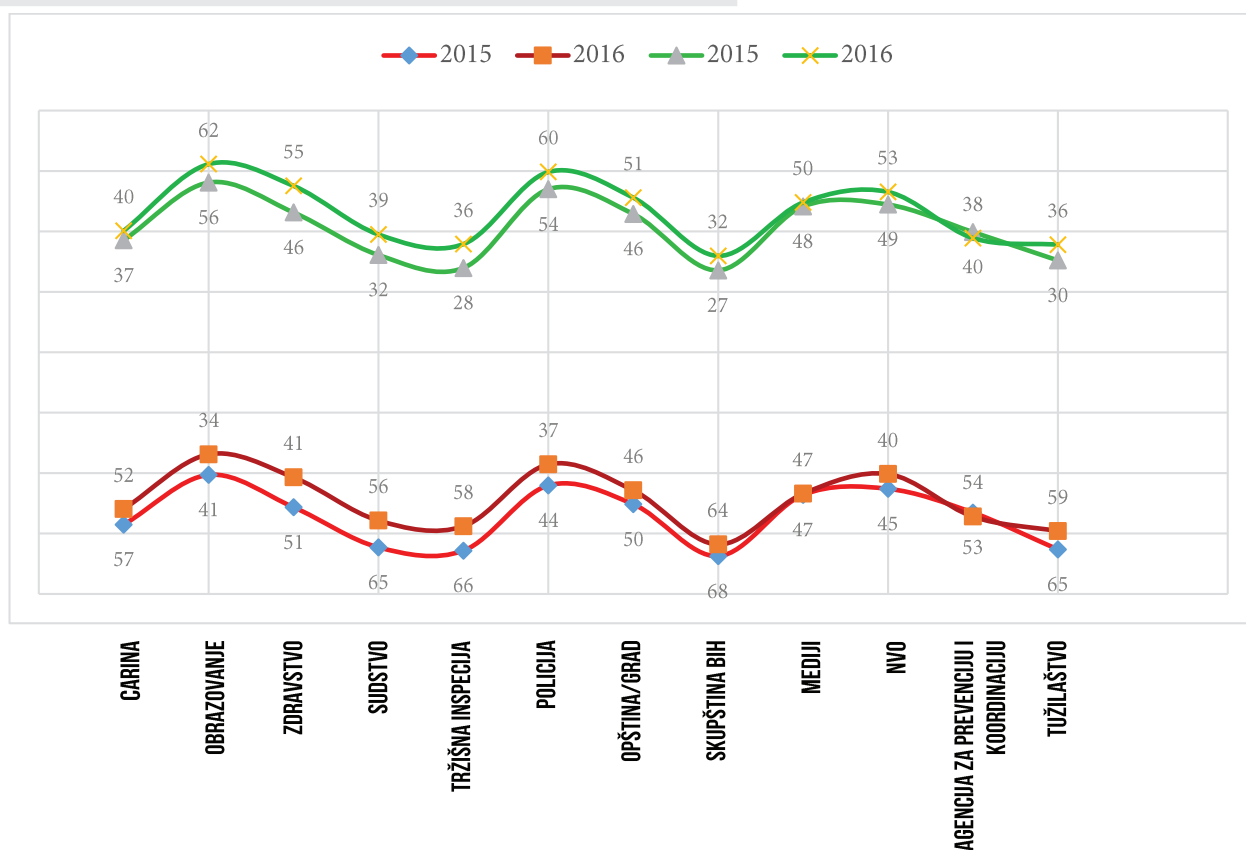
U grupaciji onih koji nemaju povjerenje izdvajaju se ispitanici u dobi od 31 do 64 godine (39,5%), dok joj najviše vjeruju stariji od 65 godina (64%). Policiji najmanje vjeruju ispitanici koji nemaju završen fakultet i oni sa završenom srednjom školom (50% – 42%).

Razlike u nepovjerenju prema policiji primjetne su i po teritorijalnoj rasprostranjenosti. Tako građani Posavskog kantona i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine najmanje vjeruju policiji (50%). Slijede ih građani Tuzlanskog kantona (46,4%), Srednjobosanskog kantona i Livanjskog kantona (45%), te Bosansko-podrinjskog kantona (42,9%). U povjerenju prednjače građani sjevernog dijela entiteta Republika Srpska (69,2%), Unsko-sanskog kantona (68,4%) i Zapadno-hercegovačkog kantona (65,2%).

Približno polovina građana vjeruje i općinskim/gradskim upravama i medijima. Kao i u 2015. godini, Parlament je institucija u koju građani imaju najmanje povjerenja (31,9%), zatim su to tužilaštva (35,6%), tržišne inspekcije (35,8%) i sudstvo (39%).

GRAFIKON 2: KOMPARIJAZA POVJERENJA U INSTITUCIJE U 2015. I 2016. GODINI

P: Koliko povjerenje imate u sljedeće institucije u Bosni i Hercegovini? Molimo Vas da odgovorite koristeći skalu od 1 do 4, pri čemu: 1 znači uopće nemam povjerenje, 2 uglavnom nemam povjerenje, 3 uglavnom imam povjerenje, 4 imam potpuno povjerenje.

Rast povjerenja u policiju

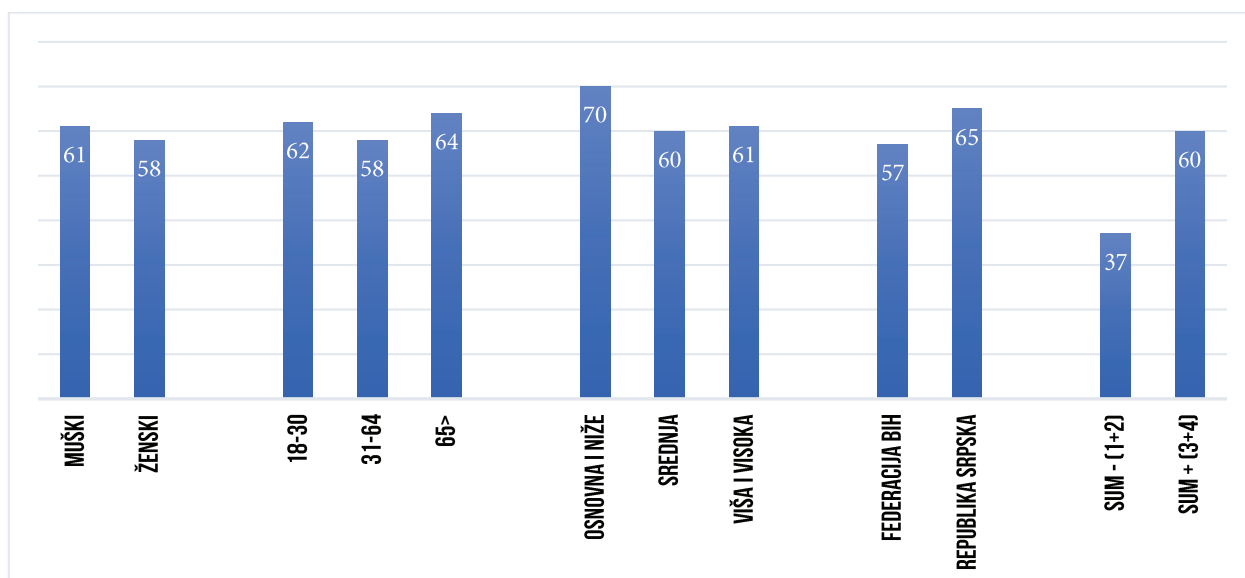
Uporedni uvid u rezultate povjerenja u policiju, pokazuje određene razlike u 2016. godini. Tako je za 3% smanjen broj onih koji prethodno nisu uopće imali povjerenje i za 4% onih koji, uglavnom, nisu imali povjerenje u policiju. Zabilježen je rast za znatnih 6% ispitanika koji imaju potpuno povjerenje u policiju. Ovakav pozitivni trend može biti rezultat napora vlada u BiH da tokom 2015. godine uposle jedan dio policijskog kadra, isti ojačaju s novom opremom, kao i niz akcija na suzbijanju organizovanog kriminala i korupcije.

Starosna dob je u neznatnoj korelaciji s povjerenjem ispitanika u policiju. U grupaciji onih koji imaju povjerenje izdvajaju se stariji od 65 godina (63,8%), dok policiji najmanje vjeruju ispitanici u dobi od 31 do 64 godine (57,6%).

Školska sprema pravi diferencijacije ispitanika. Vidljiv je trend blagog opadanja povjerenja, odnosno rast nepovjerenja s većim stepenom obrazovanja. Policiji najviše vjeruju manje obrazovani [sa završenom osnovnom (70,1%) i srednjom školom (92,3%)]. Za razliku od njih, 40% visokobrazovanih uglavnom nema ili uopće nema povjerenje prema policiji. Kada je u pitanju odnos polova prema povjerenju u policiju, rezultati pokazuju da žene (57,9%) imaju manje povjerenje prema policiji u odnosu na muškarce (61,3%).

GRAFIKON 3: POVJERENJE U POLICIJU

P: Koliko povjerenje imate u sljedeće institucije u Bosni i Hercegovini? Molimo Vas da odgovorite koristeći skalu od 1 do 4, pri čemu: 1 znači uopće nemam povjerenje, 2 uglavnom nemam povjerenje, 3 uglavnom imam povjerenje, 4 imam potpuno povjerenje.

PERCEPCIJA POLICIJE

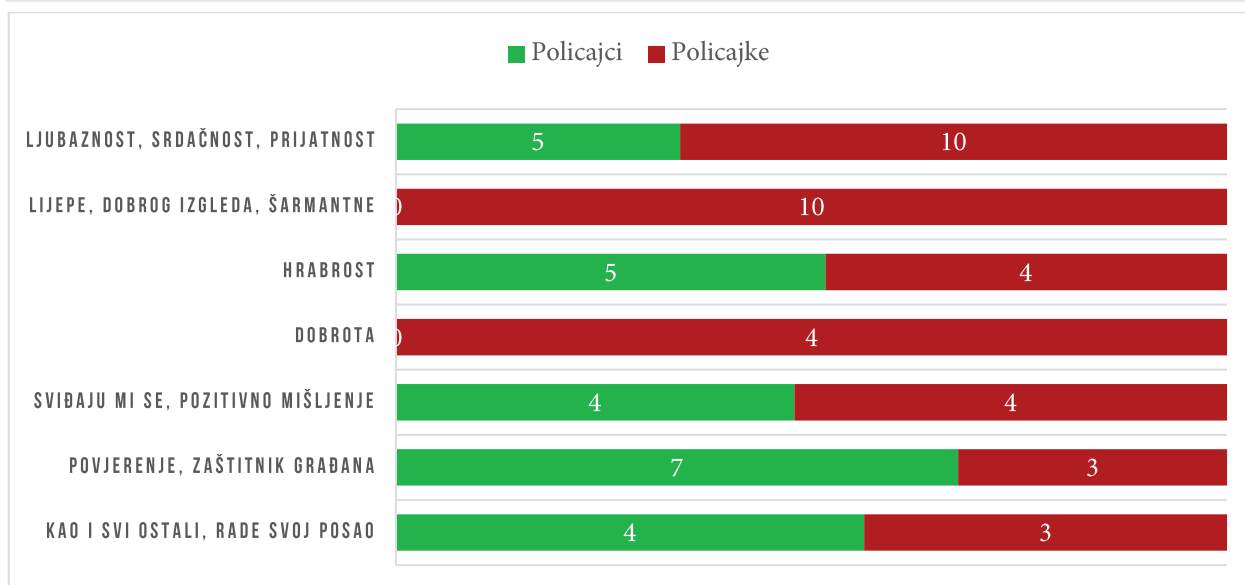
Policajke su lijepe, a policajci kao i svi drugi službenici

Građani BiH na različite načine percipiraju policajke i policajce u njihovom poslu i kontaktima s građanima. S obzirom da smo kod ovog pitanja imali otvorene odgovore, gdje su građani mogli po sopstvenom nahođenju navesti bar tri atributa koja opisuju policiju, distribucija odgovora je nepravilna i raznolika. Međutim, postoje odgovori kod kojih je frekvencija veća i koji u dobroj mjeri opisuju policajku i policajca u BiH.

Prilikom procjenjivanja najboljeg opisa policajke koja je u direktnom kontaktu s građanima, najviše je onih ispitanika koji policajke opisuju pozitivnim pridjevima, odnosno kao: ljubazne, srdačne, prijatne, lijepe, dobrog izgleda i šarmante (10%). Kada je u pitanju najbolji opis policajaca, najviše je ispitanika (7%) koji policajca u BiH opisuju kao zaštitnika građana, umirujućeg i kao povjerljivog. Za razliku od žena policajaca, ispitanici muškarce opisuju kao manje ljubazne i prijatne (5%).

GRAFIKON 4: OPIS POLICAJKI I POLICAJACA KOJI SU U DIREKTNOM KONTAKTU S GRAĐANIMA

P: Kada mislite na policajku (žena policajac), koja je u direktnom kontaktu sa građanima, kako biste je opisali? Molim vas navedite nekoliko atributa (pridjeva, riječi) koji po vašem mišljenju najbolje opisuju prosječnog policajca; A kada mislite na prosječnog policajca u Bosni i Hercegovini, policajca koji je u direktnom kontaktu s građanima, kako biste ga opisali? Molim vas navedite nekoliko atributa (pridjeva, riječi) koji po vašem mišljenju najbolje opisuju prosječnog policajca u Bosni i Hercegovini.

Isti je broj ispitanika, njih 4%, koji opisuju policajke i policajce kao i sve druge službenike, tj. da rade svoj posao. Ispitanici ne prave razliku između policajki i policajaca kada je u pitanju hrabrost i odlučnost istih. Međutim, statistička razlika postoji između policajki i policajaca kada je u pitanju opis pristojnosti gdje 4% ispitanika smatra da su policajke pristojne dok niko od ispitanika nije birao ovaj opis za policajce.

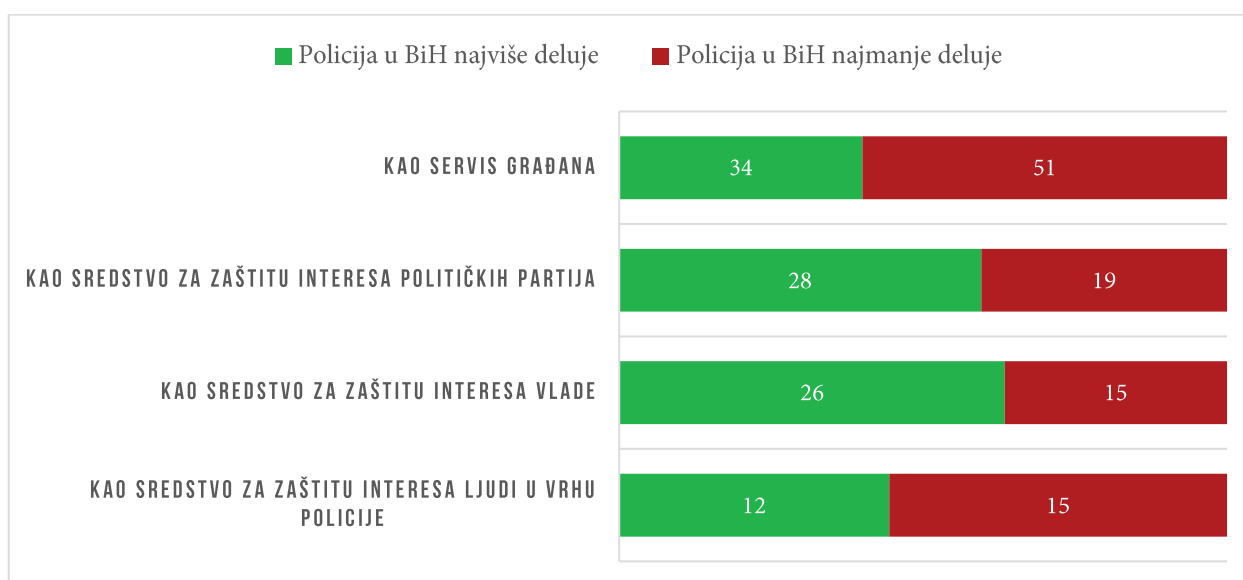
Policija djeluje najmanje kao servis građana

Rezultati istraživanja pokazuju da najveći broj ispitanika smatra da policija u BiH djeluje najmanje kao servis građana. O tome svjedoči uvjerenje nešto više od polovine ispitanika (51%), što je manje za 16% u odnosu na rezultate istraživanja iz 2015. godine. Ipak, jedna trećina ispitanika ima suprotno uvjerenje i smatra da policija u BiH najviše djeluje kao servis građana, i to je najčešće birani odgovor u opciji ponuđenih odgovora.

Kod ove vrste odgovora interesantnim smatramo stav ispitanika da policija u BiH više djeluje kao sredstvo za zaštitu interesa političkih partija (28%), nego kao sredstvo za zaštitu interesa Vlade (26%). Najmanje birani odgovor je da policija najviše djeluje kao sredstvo za zaštitu interesa ljudi u vrhu policije (12%).

GRAFIKON 5: STAVOVI GRAĐANA O DJELOVANJU POLICIJE U BIH

P: U kojem svojstvu policija u Bosni i Hercegovini djeluje najviše, a u kojem svojstvu djeluje najmanje – kao sredstvo u službi građana, kao sredstvo za zaštitu interesa Vlade ili kao sredstvo za zaštitu interesa političkih partija?

Godine starosti su kod pitanja u kojem svojstvu policija djeluje najviše, jasno razdijelile ispitanike. Stav da policija djeluje najviše kao servis građana prihvataju ispitanici preko 65 godina. Mlađi ispitanici do 30 godina su stava da policija najviše djeluje kao sredstvo za zaštitu interesa političkih partija (31%).

Ispitanici u dobi od 31 do 64 godine su stava da policija djeluje kao servis građana ali i kao sredstvo za zaštitu interesa političkih partija.

Izrazite razlike između mlađih i starijih djelimično mogu biti objašnjene činjenicom da su većinom mladi ljudi bez posla i da se teško dolazi do zaposlenja ako niste član vladajuće političke stranke. Moguće je, također, da je jedan broj njih tokom traženja posla bio u prilici da pribavi dovoljno dokaza za svoj stav. Odgovori ispitanika urbanog i ruralnog dijela grupisani su na sličan način. Tako gotovo isti broj ispitanika smatra da policija najviše djeluje kao servis građana, ali isti je procenat i onih koji smatraju da se to djelovanje manifestuje kao sredstvo zaštite interesa Vlade, političkih partija ili interesa ljudi u vrhu policije.

Kod ispitanika po regijama primjetne su razlike u stavovima kako policija u BiH najviše djeluje. Tako ispitanici Bosansko-podrinjskog i Zapadno-hercegovačkog kantona (87,5% : 63,6%) smatraju da policija najviše djeluje kao sredstvo za zaštitu interesa političkih partija. Hercegovačko-neretvanski kanton prednjači u stavu da policija najviše djeluje za zaštitu interesa ljudi u vrhu policije (29%), a slijedi ga Srednjobosanski kanton (18%).

Ispitanici Brčko Distrikta BiH i Kantona Sarajevo (53,3% : 35,6%) smatraju da policija najviše djeluje kao sredstvo za zaštitu interesa Vlade, a stav da policija najviše djeluje kao servis građana iskazuju ispitanici u sjevernom dijelu entiteta Republika Srpska i Unsko-sanskom kantonu (54,2% : 52,6%).

Primjetne su i manje razlike u stavovima ispitanika na osnovu etničke pripadnosti. Bošnjaci i Hrvati policijsko djelovanje vide kao sredstvo za zaštitu interesa političkih partija, dok građani srpske nacionalnosti policijsko djelovanje najviše vide kao servis građana. U uzorku prema polu, ispoljava se slična frekvencija odgovora, s nešto većim stavom žena da policija najviše djeluje za zaštitu interesa Vlade.

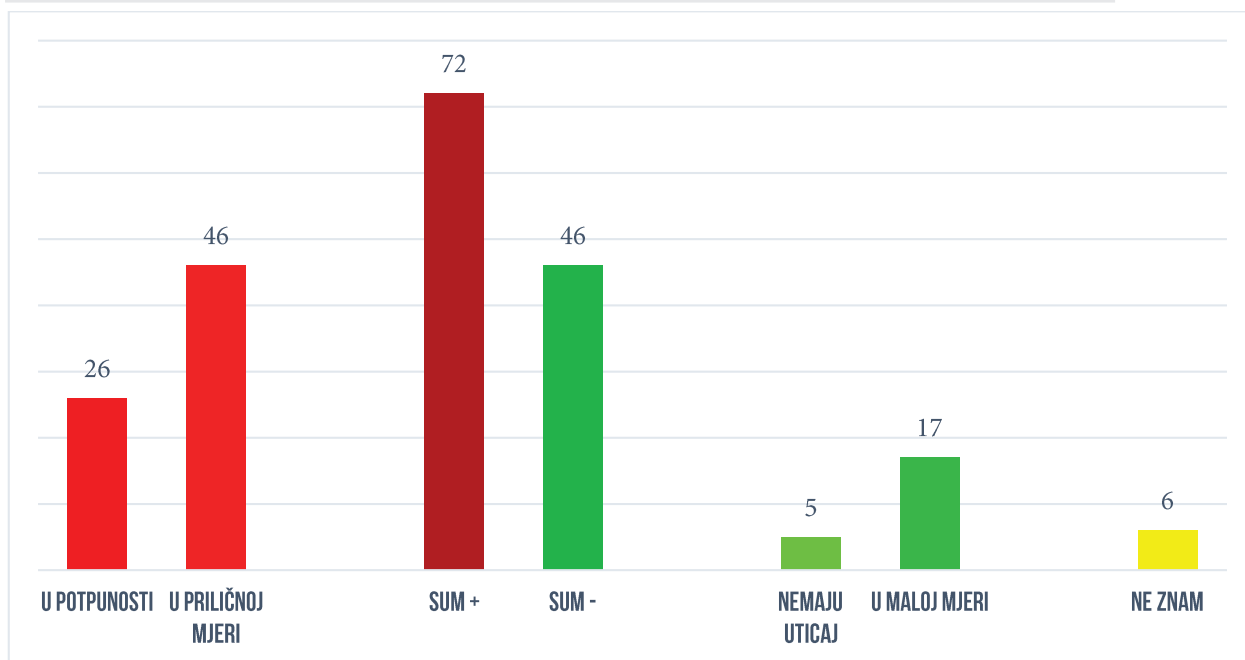
Politizacija policije

Saglasno sa slikom o policiji koja je manje u službi građana i zaštite interesa Vlade, a više u službi zaštite interesa političkih partija, rezultati istraživanja pokazuju da postoji utjecaj političara na rad policije. Tako gotovo svaki drugi stanovnik BiH (46%) ističe da političari u priličnoj mjeri imaju utjecaj na rad policije, dok njih jedna četvrtina (25,6%) smatra da je rad policije u potpunosti pod utjecajem političara. Nasuprot tome, mali je broj ispitanika koji smatraju da političari nemaju utjecaja na rad policije, njih samo 4,5%, a nešto više je onih koji smatraju da je taj utjecaj zastupljen u maloj mjeri (17,5%).

Što se tiče mišljenja u vezi načina izbora kandidata i zapošljavanja kadra u policiji, ispitanici su nepromijenjenog mišljenja u odnosu na 2015. godinu. Tako i dalje, gotovo trećina ispitanika (31%) smatra da se zapošljavanje u policiji obavlja legalno, putem javnog konkursa. Većina ispitanika smatra da se izbor kandidata i zapošljavanje u policiji sprovodi nelegalno, bilo putem prijateljskih ili rodbinskih veza (49%), putem političkih veza (45%) ili uz pomoć podmićivanja (27%).

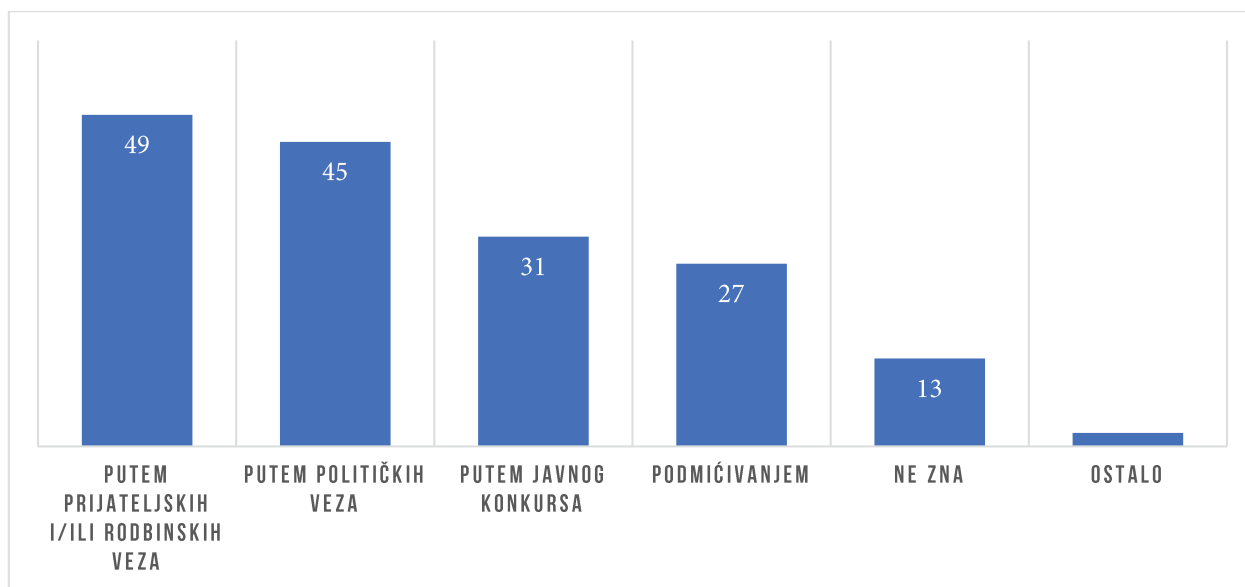
GRAFIKON 6: UTJECAJ POLITIČARA NA POLICIJU

P: Po Vašem mišljenju, u kojoj mjeri političari imaju utjecaja na operativni rad policije?

GRAFIKON 7: ZAPOSŁJAVANJE U POLICIJI

P: Šta mislite, na koji način se vrši izbor kandidata i zapošljava kadar u policiji?

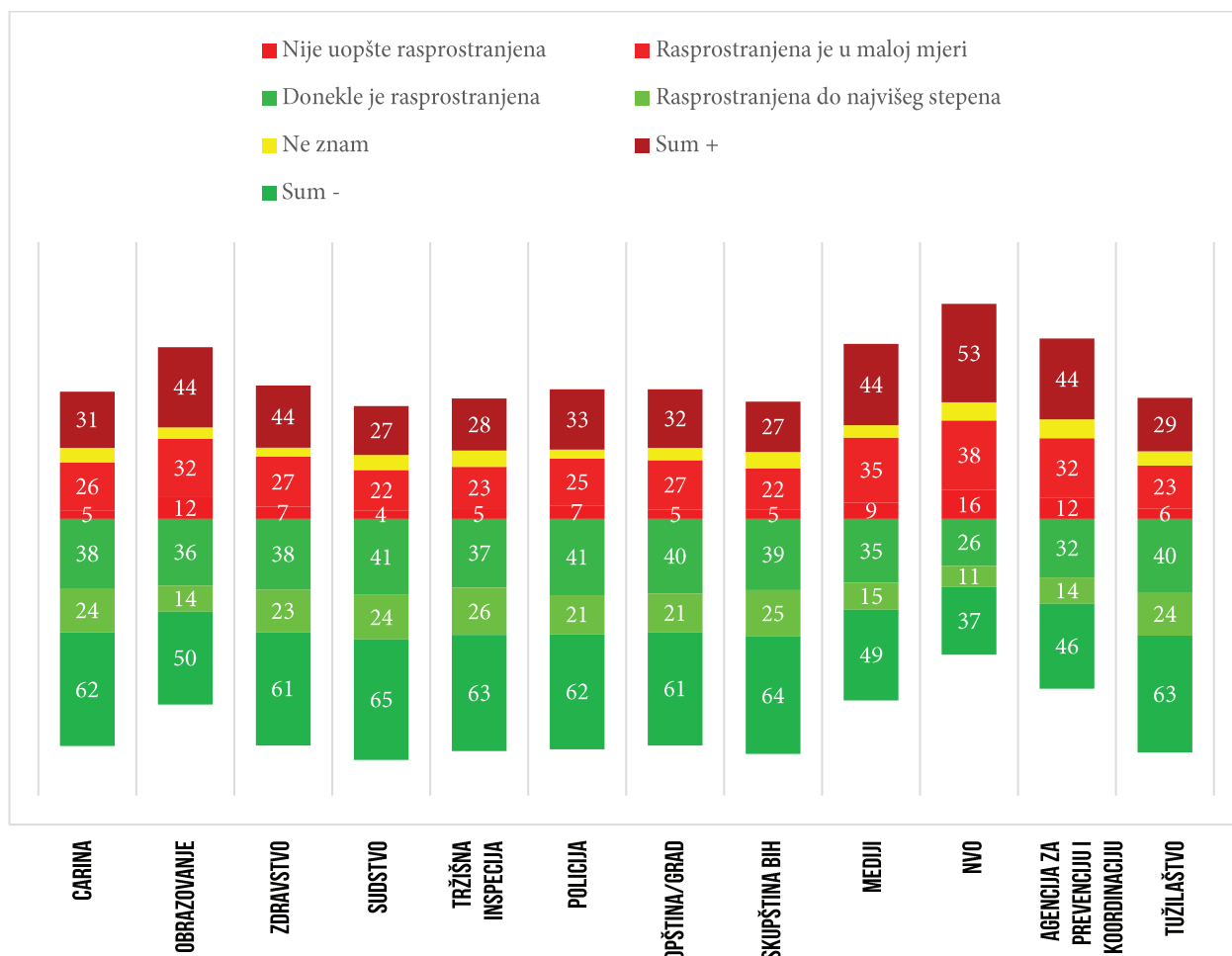
PERCEPCIJA KORUPCIJE

Korupcija je najviše rasprostranjena u sudstvu

Od dvanaest ispitivanih institucija u BiH, samo nevladine organizacije bilježe više od polovine ispitanika koji su uvjereni da korupcija u ovim organizacijama nije prisutna (53,4%). Mediji, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije i institucije obrazovanja su druga birana najmanje korumpirana institucija (44%). Kao i u 2015. godini najveći procenat ispitanika smatra da je korupcija rasprostranjena u sudstvu, tužilaštvu, tržišnoj inspekciji i policiji. Tako više od jedne petine ispitanika smatra da je korupcija u ovim institucijama rasprostranjena do najvišeg nivoa, a više od jedne trećine smatra da je korupcija donekle rasprostranjena.

GRAFIKON 8: RASPROSTRANJENOST KORUPCIJE U INSTITUCIJAMA BIH

P: U kojoj mjeri je korupcija rasprostranjena u sljedećim institucijama. Molim Vas odgovorite na skali od 1 do 4, gdje 1 znači da uopće nije rasprostranjena, 2 da je rasprostranjena u maloj mjeri, 3 da je donekle rasprostranjena, a 4 da je rasprostranjena do najvišeg nivoa.

Kada je riječ o policiji, 6 od 10 građana BiH (62%) vjeruje da je korupcija rasprostranjena u policiji. Tačnije, nešto malo više od petine građana (21%) smatra da je korupcija u policiji rasprostranjena do najvišeg stepena, a 4 od 10 građana smatra da je korupcija donekle rasprostranjena. Skoro jedna trećina ispitanika (31,8%) ističe da korupcija u policiji nije rasprostranjena, od toga samo njih 7,3% smatra da uopće nije rasprostranjena. Najveća frekvencija pozitivnih odgovora o rasprostranjenosti korupcije bilježi se kod sudstva (65%), parlamenta i tužilaštva (63%).

Najmlađi ispitanici (18-30 godina) u 8,3% slučajeva stava su da je korupcija u policiji rasprostranjena do najvišeg stepena, dok kod najstarijih (65 i više) taj procenat iznosi 12,1%. Ispitanici u dobi od 31 do 64 godine većinskog su stava da je korupcija donekle rasprostranjena u policiji.

Obrazovanje ispitanika pokazuje nepravilan trend rasta negativnih odgovora s povećanjem obrazovanja. Tako najveći broj ispitanika koji nije završio fakultet stava je da je korupcija u policiji prisutna do najvišeg stepena (57,1%), dok njih 7,7% koji nisu završili srednju školu dijele ovakav stav. Ispitanici koji su bez školskog obrazovanja i oni bez završene srednje škole su najbrojniji u stavu da korupcija uopće nije rasprostranjena u policiji. Nema značajnih statističkih razlika u odgovorima muškaraca i žena kada je u pitanju stav o rasprostranjenosti korupcije u policiji.

Saobraćajna i granična policija su najkorumpiraniji

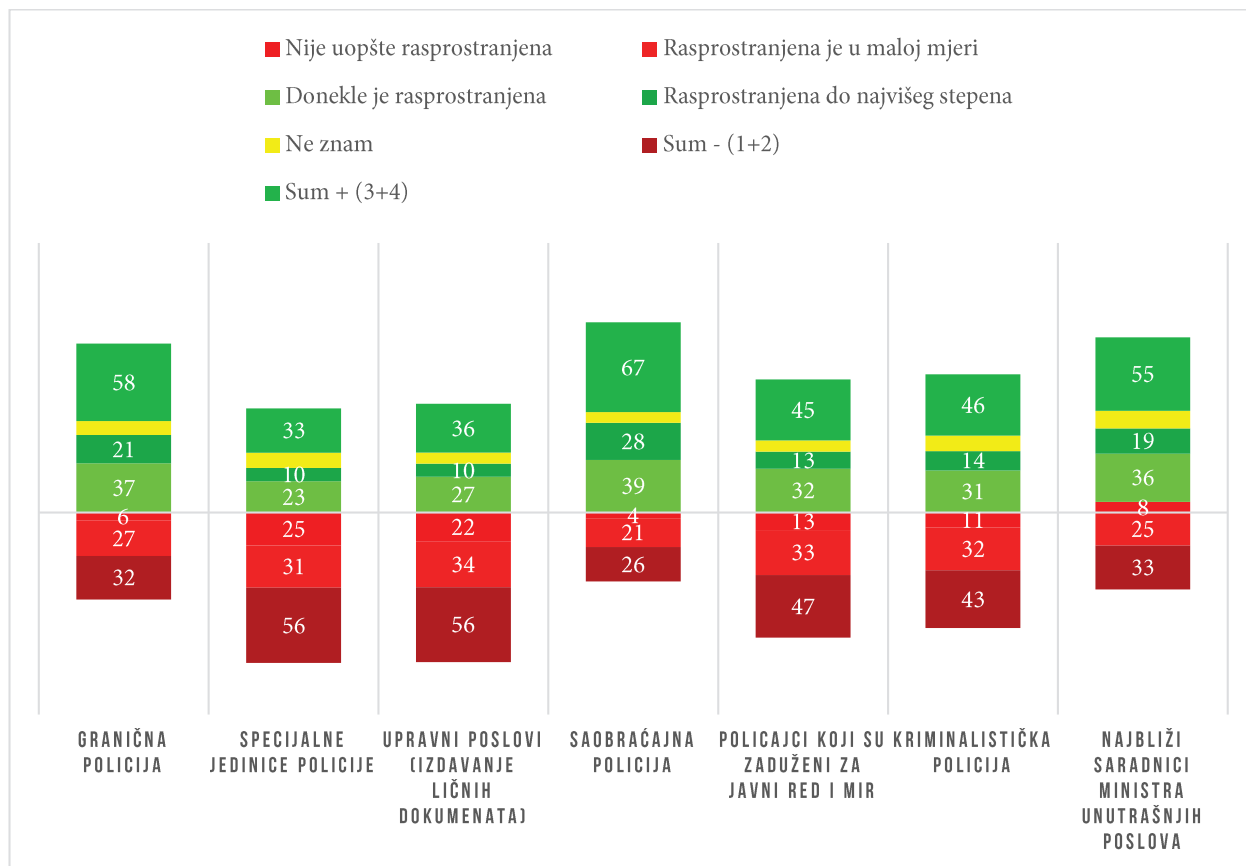
Ocjena o korumpiranosti policije se zasniva na percepciji rasprostranjenosti korupcije unutar pojedinih organizacionih dijelova policije. Tako ispitanici percipiraju saobraćajnu policiju kao najkorumpiraniju organizacionu jedinicu policije (66,6%) i graničnu policiju (57,5%).

Zanimljivo je da ispitanici percipiraju najbliže saradnike ministara unutrašnjih poslova kao trećerangirane kod kojih je korupcija najrasprostranjenija, 55%. Zabrinjavajući je podatak da više od jedne trećine ispitanika smatra da je korupcija rasprostranjena u svih sedam dijelova policije koje su ocjenjivali (granična policija, specijalne jedinice policije, upravni poslovi-izdavanje ličnih dokumenta, saobraćajna policija, policija zadužena za javni red i mir, kriminalistička policija i najbliži saradnici ministra unutrašnjih poslova).

Ispitanici smatraju da je specijalna policija, organizacija policije s najvećim integritetom, a odmah iza nje je organizacija za izdavanje ličnih dokumenata. Tako jedna četvrtina ispitanika smatra da korupcija u specijalnoj policiji nije uopće rasprostranjena, a njih skoro jedna trećina smatra da, iako je rasprostranjena, onda je to u maloj mjeri. Nešto više od jedne petine ispitanika (22%) smatra da korupcija uopće nije rasprostranjena u odjelima za izdavanje ličnih dokumenta, a njih jedna trećina smatra da, iako je rasprostranjena, da je to onda u maloj mjeri. Ova dva organizaciona nivoa su jedini od sedam ispitanih kod kojih 5 od 10 ispitanika smatra da korupcija nije rasprostranjena.

GRAFIKON 9: RASPROSTRANJENOST KORUPCIJE UNUTAR POLICIJE

P: U kojoj mjeri je korupcija rasprostranjena u sljedećim dijelovima policije. Molim Vas odgovorite na skali od 1 do 4, gdje 1 znači da uopće nije rasprostranjena, 2 da je rasprostranjena u maloj mjeri, 3 da je donekle rasprostranjena, a 4 da je rasprostranjena do najvišeg nivoa.

BORBA PROTIV KORUPCIJE

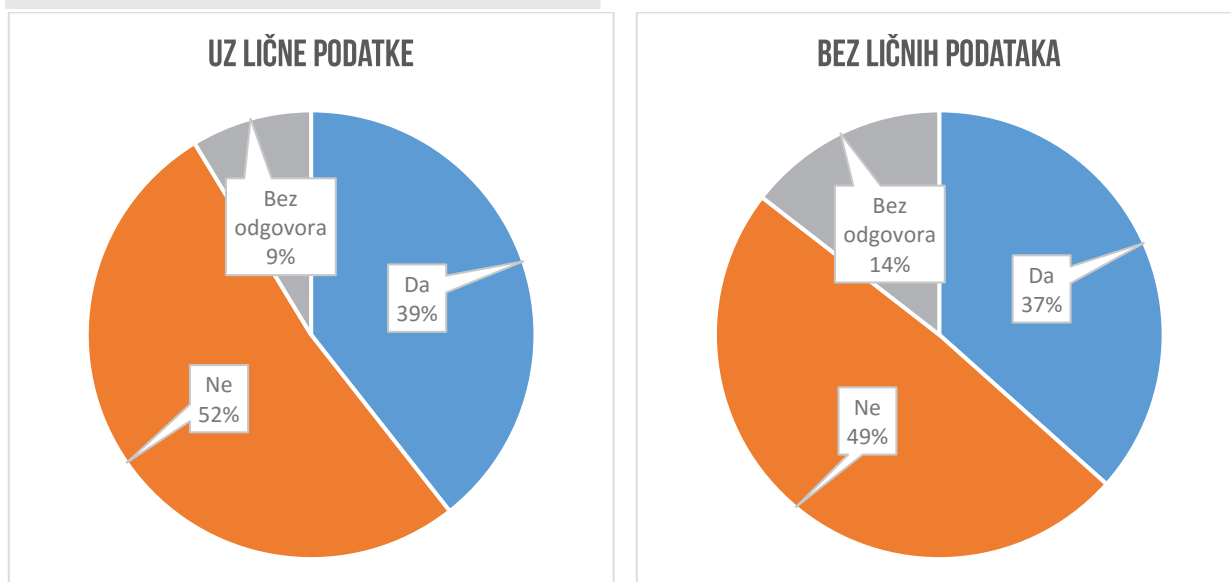
Građani nisu spremni da prijave korupciju

Kao preduvjet uspješne borbe protiv korupcije od izuzetne je važnosti da građani budu spremni da prijavljuju slučajeve korupcije u policiji. Međutim, zabrinjavajući je podatak koji govori da je među ispitanicima najviše onih koji nisu spremni (50,4% – svaki drugi) da prijave slučaj korupcije u policiji bez obzira da li se od njih tražilo ili ne da pri činu prijavljivanja ostave svoje lične podatke (JMBG, adresu i sl.).

Gotovo je identična situacija kod pozitivnih odgovora ispitanika u vezi prijave slučajeva korupcije u policiji. Nema značajne statističke razlike kod ispitanika koji su birali odgovore da bi prijavili slučajeve korupcije u policiji, bilo da se od njih traže lični podaci ili ne. Njih nešto više od jedne trećine (38%) bi bilo spremno da prijavi slučajeve korupcije u policiji. To nam govori da u 2016. godini u odnosu na 2015. nije zabilježena promjena pozitivnog stava o prijavi slučajeva korupcije u policiji.

GRAFIKON 10: PRIJAVLJIVANJE KORUPCIJE SA I BEZ DAVANJA LIČNIH PODATAKA

P1: Da li biste prijavili slučaj korupcije u policiji (ako je Vama neko tražio mito), ukoliko morate da date svoje lične podatke (JMBG, adresu i sl.)? P2: A da li biste prijavili slučaj korupcije u policiji ukoliko ne morate da date svoje lične podatke?

Neodlučan stav ispitanika o prijavi slučajeva korupcije u policiji (14,5%) najbolje ilustruje sliku javnosti o radu policije, odnosno razočaranost u rad policije kao i nezainteresovanost za njihov rad.

Među građanima koji navode da bi prijavili slučaj korupcije u policiji postoji donekle jasna slika o tome kome bi takav slučaj korupcije trebalo prijaviti. Slučaj korupcije u policiji bi, prema mišljenju

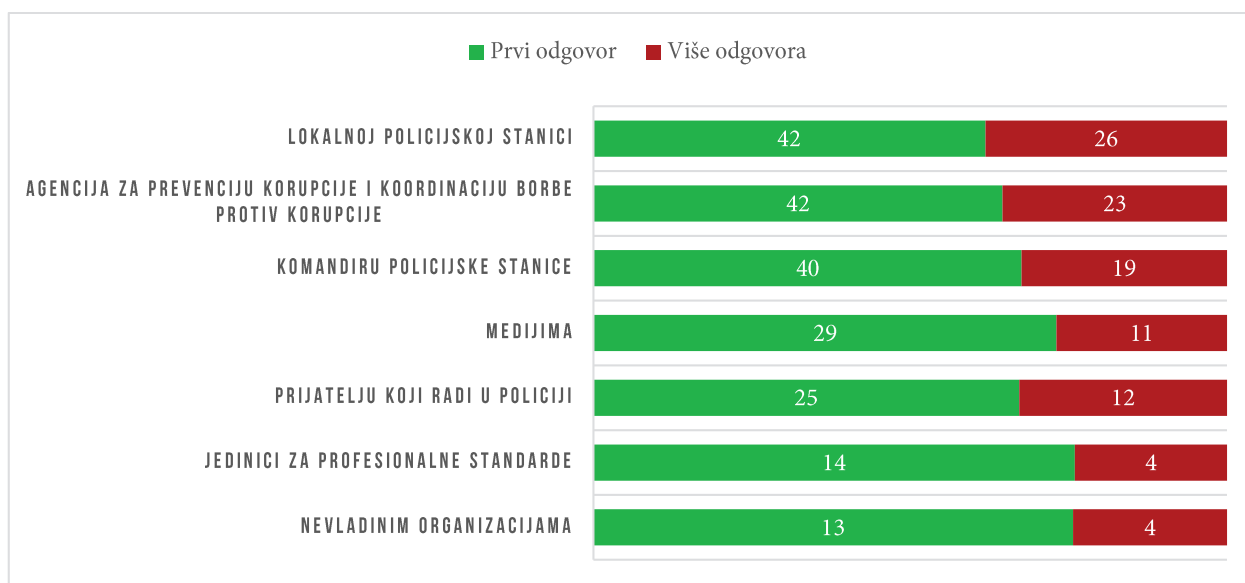
građana, trebalo prijaviti nekome u policiji, ali veoma mali broj građana vidi unutrašnju kontrolu policije (tačnije Jedinicu za profesionalne standarde) kao adresu kojoj bi prvo prijavili slučaj korupcije u policiji. Također, nevladine organizacije koje u zadnje vrijeme rade puno na antikoruptivnom djelovanju, od strane javnosti nisu prepoznate kao kontakt gdje bi građani trebali prijaviti korupciju.

Najveći broj građana (svaki četvrti – 26%) bi na prvom mjestu slučaj korupcije u policiji prijavio lokalnoj policijskoj stanici, a kao druga opcija za prijavu birana je Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, njih 23% je biralo ovu opciju. Izrazite razlike zabilježene su kod ispitanika koji su birali da bi slučaj korupcije u policiji prijavili Agenciji. Tako je broj ispitanika u 2016. godini povećan za 9% u odnosu na 2015. godinu.

Svaki peti ispitanik slučajeve korupcije bi prijavio komandiru policijske stanice, dok bi svaki deseti ispitanik to uradio putem medija. Zanimljivo je broj u zbirnom uzorku onih koji bi slučajeve korupcije u policiji prijavili Jedinici za profesionalne standarde i nevladinim organizacijama (4%).

GRAFIKON 11: PRVI IZBOR ZA PRIJAVLJIVANJE KORUPCIJE U POLICIJI

P: Kome biste prvom s ove liste prijavili slučaj korupcije u policiji? Kome još?

Najpotrebnije je promjena kaznene politike

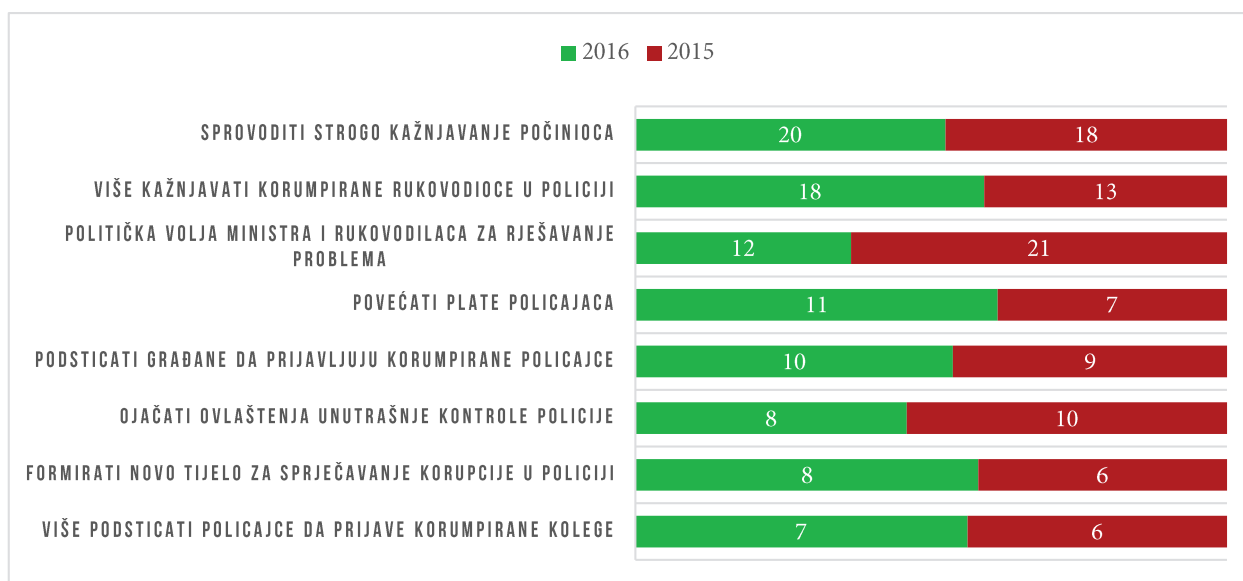
Kada je u pitanju sprečavanje korupcije u policiji, u ovom istraživanju, kao i 2015. godine, građani BiH promjenu kaznene politike vide kao najpotrebniji mehanizam u sprečavanju korupcije. Broj zainteresovanih za promjenu kaznene politike blago raste. Tako skoro petina građana (19,5%), što je povećanje za 1,5% u odnosu na 2015. godinu, bira sprovođenje strogo kažnjavanja počinioca krivičnog djela kao najpotrebniji antikoruptivni mehanizam. Zanimljiva je koincidencija da je gotovo isto toliko građana kao najpotrebniji antikoruptivni mehanizam prepoznalo više kažnjavanje korumpiranih rukovodioca u policiji (18,4%).

Za razliku od 2015. godine kada je najveći broj ispitanika, antikoruptivni mehanizam prepoznao u političkoj volji ministara i rukovodilaca, u ovom istraživanju zabilježen je pad za 9% ispitanika koji su birali ovu opciju što je istu potisnulo sa prvog izbora u 2015. godini na sadašnji treći izbor (2015. godine – 21%, 2016. godine – 12%).

Važno je istaći da su građani kao četvrti najpotrebniji izbor za sprečavanje korupcije birali povećanje plata policajaca (11%). Najmanji procenat ispitanika je birao opciju formiranja novog tijela za sprečavanje korupcije u policiji kao najpotrebnijeg mehanizma za sprečavanje korupcije u policiji.

GRAFIKON 12: NAJPOTREBNIJE ZA SPREČAVANJE KORUPCIJE U POLICIJI U 2015. I 2016. GODINI

P: Ocijenite, šta je po Vašem mišljenju, najpotrebnije za sprečavanje korupcije u policiji?

Vlada treba da se bori protiv korupcije u policiji

Na pitanje koje od ponuđenih 11 institucija treba da se bore protiv korupcije u policiji, više od petine (22%) ispitanika odgovorilo je da je to posao Vlade. Na drugom mjestu je unutrašnja kontrola policije 17%, a na trećem mjestu imamo, kao i na prvom mjestu, politički postavljenu osobu, a to je ministar policije.

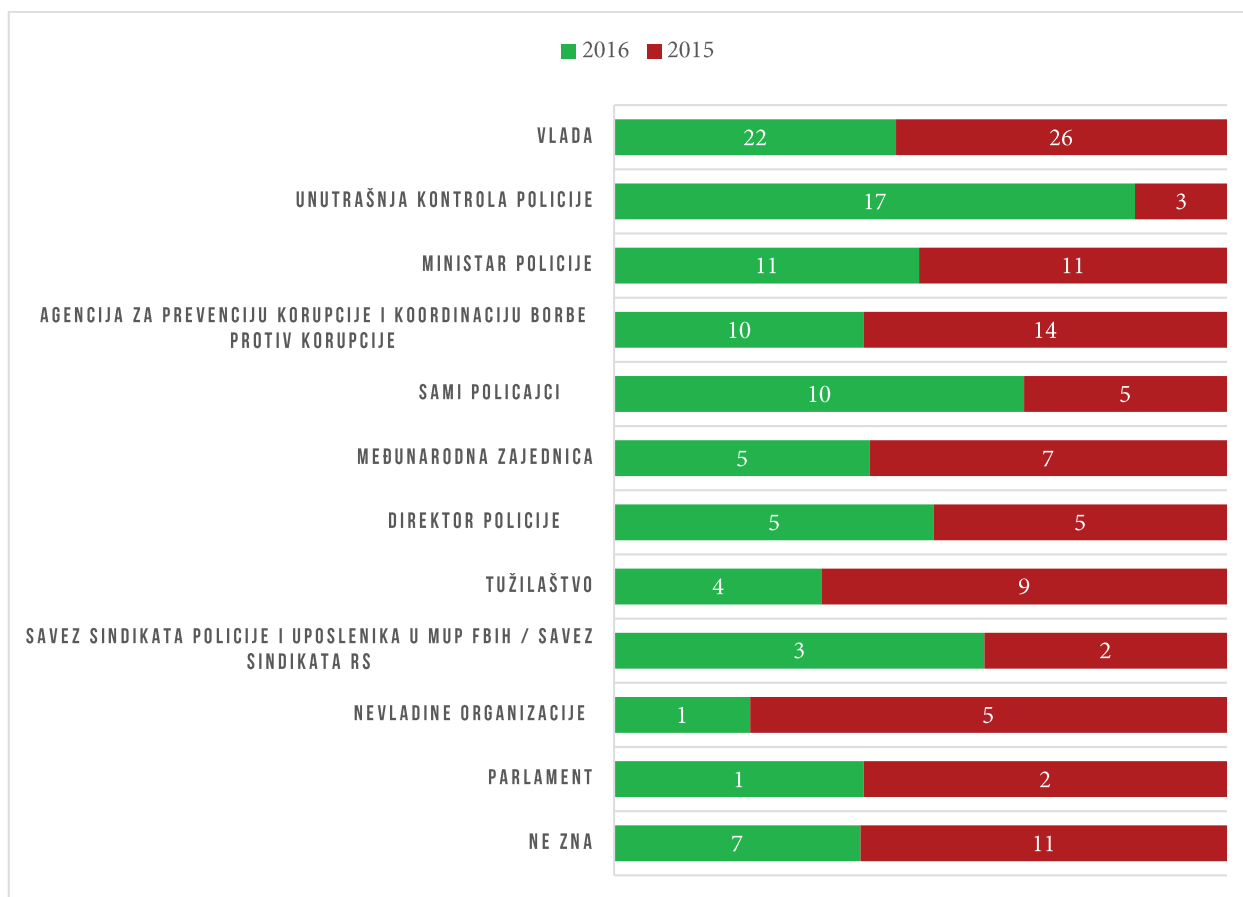
Ovakvo rangiranje institucija koje treba da se bore protiv korupcije u policiji, ukazuje na to da građani smatraju da se rješavanje korupcije u policiji treba prvo definisati na političkom nivou pa tek onda da se pokrenu same aktivnosti u okviru policijske institucije. U osnovi, javnost dosta realno opaža prioritete institucije koje treba da se bore protiv korupcije u policiji. Također, uspostavljanje efikasnijih unutrašnjih kontrola policije i ograničavanje moći rukovodioca se nameće kao jedan od prioriteta u vezi s borbom protiv korupcije.

Ispitanici su na četvrto mjesto svrstali Agenciju za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (10%). Na petom mjestu biranih institucija koje treba da se bore protiv korupcije u policiji su sami policajci (9,5%).

Broj ispitanika koji smatraju da je borba protiv korupcije u policiji posao međunarodne zajednice je opao za 2% u odnosu na 2015. godinu, dok je veći pad zabilježen kod onih koji su birali da je to posao nevladinih organizacija (4%).

GRAFIKON 13: INSTITUCIJE KOJE TREBA DA SE BORE PROTIV KORUPCIJE U POLICIJI U 2015. I 2016. GODINI

P: Pogledate sljedeći spisak institucija i recite mi, koja institucija bi prije svih drugih trebala se boriti protiv korupcije u policiji.

Tendenciju rasta stava prema instituciji koja treba da se prije svih drugih bori protiv korupcije u policiji bilježi unutrašnja kontrola policije sa zavidnih (14%) u odnosu na istraživanje u 2015. godini. Samim tim građani su ovu instituciju prepoznali kao drugi važan subjekt u borbi protiv korupcije u policijskim radovima.

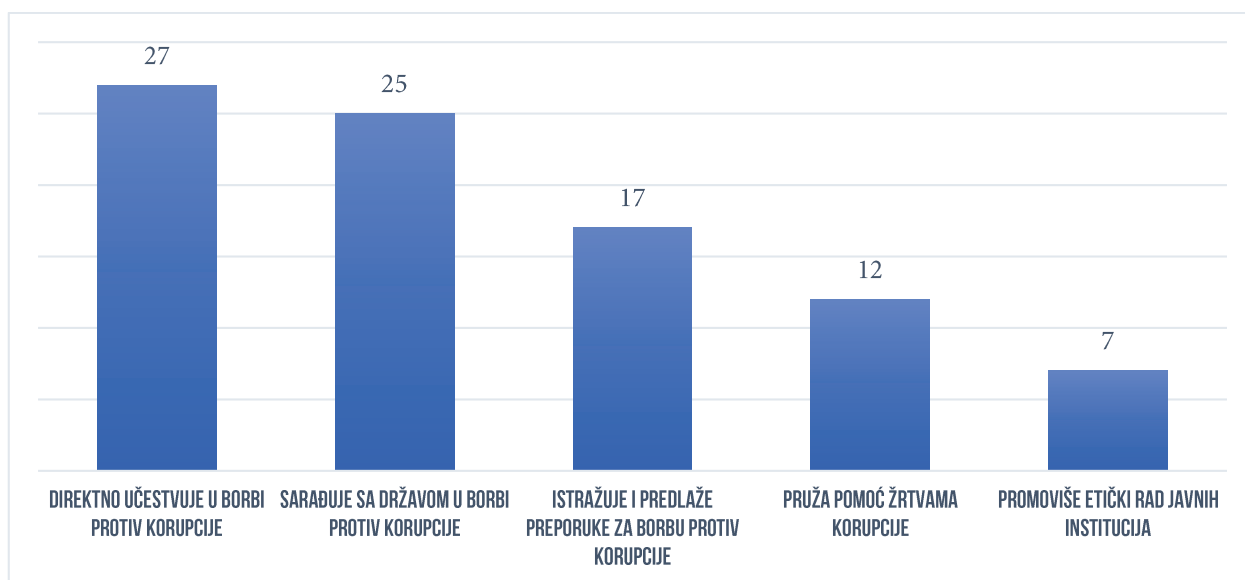
Civilno društvo treba da učestvuje u borbi protiv korupcije

Pošto su mehanizmi za borbu protiv korupcije unutar policije, poput unutrašnje kontrole, prema mišljenju građana, u određenom stepenu neefikasni ili nepoznati, važno je detaljnije analizirati kakvu bi ulogu građani dodijelili nevladinim organizacijama.

Rezultati istraživanja daju jasnu sliku o ulozi nevladinih organizacija u borbi protiv korupcije. Više od polovine ispitanika (52%) smatra da nevladine organizacije trebaju da učestvuju u borbi protiv korupcije, bilo samostalno ili u saradnji s državom. Međutim, mišljenja ispitanika su podijeljena u vezi same uloge nevladinih organizacija u borbi protiv korupcije.

GRAFIKON 14: ULOGA CIVILNOG DRUŠTVA U BORBI PROTIV KORUPCIJE

P: Ljudi imaju različita mišljenja o ulozi nevladinih organizacija u borbi protiv korupcije. Imajući to na umu, šta biste rekli, koju ulogu nevladine organizacije treba da igraju u borbi protiv korupcije?

Jedna četvrtina smatra da bi nevladine organizacije trebale direktno učestvovati u borbi protiv korupcije, a isto toliko njih smatra da bi nevladine organizacije trebale saradivati s državom u borbi protiv korupcije. Najmanje je ispitanika koji smatraju da bi nevladine organizacije trebale da imaju ulogu u promovisanju etičkog rada institucija (7%). Kod ovog pitanja valja napomenuti da se nešto veći broj ispitanika nije uopće mogao odlučiti o ulozi nevladinih organizacija u borbi protiv korupcije (12%).

Zanimljivim smatramo korelaciju između mišljenja o ulozi nevladinih organizacija u borbi protiv korupcije u 2015. i 2016. godini. U oba istraživanja najviše je ispitanika koji su mišljenja da nevladine organizacije trebaju direktno učestvovati u borbi protiv korupcije (25% - 26%). Međutim, kada je u pitanju drugo i treće rangirano mišljenje, tu postoje određene značajne statističke razlike.

Tako je u 2015. godini drugo rangirano mišljenje bilo da nevladine organizacije imaju ulogu u istraživanju i predlaganju preporuka za borbu protiv korupcije (20%), dok je to u 2016. godini, saradnja sa državom u borbi protiv korupcije (25%). Treće rangirano mišljenje u 2015. godini bila je saradnja s državom u borbi protiv korupcije (15%), a u 2016. godini to je istraživanje i predlaganje preporuka za borbu protiv korupcije (17%). Najveći rast mišljenja o ulozi nevladinih organizacija zabilježen je kod varijable da nevladine organizacije treba da sarađuju s državom u borbi protiv korupcije za 10%. Procenat onih koji su mišljenja da nevladine organizacije trebaju direktno učestvovati u borbi protiv korupcije je stabilan s trendom blagog rasta.

METODOLOŠKI OKVIR

LOKACIJA	Bosna i Hercegovina
METOD PRIKUPLJANJA PODATAKA	Licem-u-lice u domaćinstvu ispitanika
OKVIR UZORKA	Građani Bosne i Hercegovine koji imaju 18 i više godina i koji su u vrijeme istraživanja stalno nastanjeni na teritoriji Bosne i Hercegovine
VELIČINA UZORKA	1049
TIP UZORKA	Troetafni slučajni reprezentativni stratifikovani uzorak
STRATIFIKACIJA	Izvršena prema regionu, tipu naselja, polu, starosti i nivou obrazovanja
UZORAČKA GREŠKA	$\pm 3.31\%$

POINTPULSE

WESTERN BALKANS PULSE FOR POLICE INTEGRITY AND TRUST

WWW.POINTPULSE.NET

twitter.com/POINTPULSEnet

facebook.com/POINTPULSEnet/

CIVIL SOCIETY NETWORK DEDICATED TO
OVERSIGHT OF POLICE INTEGRITY.